

Het RK Weeshuis op de Gouwe (1894-1929)

Gert Jan Jansen

76

Tidings 2016

Op Hoge Gouwe 31 staat een pand dat is aangewezen als gemeentelijk monument. Veel Gouvenaars kennen het als de voormalige Mariakleuterschool. Het is als RK-weeshuis gebouwd door de Goudse architect C.P.W. Dessing. De auteur heeft er vijftien jaar gewerkt als secretaris van het Intergemeentelijk samenwerkingsorgaan Midden-Holland (ISMH). Hij is nagegaan hoe de oprichting van het weeshuis en de exploitatie verliep.

In 1894 krijgt Gouda een RK weeshuis

Op maandag 12 januari 1894 wordt het pand geopend, waarin het rooms-katholiek weeshuis Sint-Joseph zal worden gevestigd. Het staat op het adres Gouwe C242, tegenwoordig Hoge Gouwe 31. Voor de nieuwbouw is het zogenaamd Vlaamsch Linnenhuis afgebroken.¹ Het dagblad *De Tijd* van 16 januari bericht over de plechtigheid, die wordt geleid door pastoor Albada Jelgersma van de Josephkerk. Hij zwaait ‘den bekwamen bouwmeester’ C.P.W. Dessing lof toe. Op zijn beurt loopt de correspondent van *De Tijd* over van bewondering voor de pastoor: ‘Alle Katholieken van Gouda voelen het hart kloppen van oprechte dankbaarheid jegens den onvermoeibaren herder der St. Jozefsparochie.’ De genodigen, onder wie de deken van Gouda, monseigneur

Het Rooms-katholiek Weeshuis aan de Hoge Gouwe (SAMH)

1. Het Vlaamsch Linnenhuis: een affaire in manufacturen, door G.J. Jansen in Nieuwsbrief Die Goude nr. 80 (februari 2016)
2. Duizend jaar Gouda. Een stadsgeschiedenis, door P.A.H.M. Abels, K. Goudriaan, N.D.B. Habermehl, J.H. Kompagnie (red.), Hilversum 2002, blz. 628.
3. Duizend jaar Gouda, blz. 629-630.
4. Duizend jaar Gouda, blz. 669
5. 150 jaar Rooms-Katholiek Onderwijs in Gouda, W.E.C. van Boxmeer, Gouda 2004.
6. Registrum memoriale in het oud-archief van de Joseph-parochie.
7. Acht eeuwen Minderbroeders in Nederland, J.A. de Kok o.f.m., Hilversum 2007.

P.C.Th. Malingré, bezichtigen het pand. Ze zijn verbaasd over ‘de uitgestrektheid’. Volgens de krant is sprake van een ‘modelinrichting’.

Waar komt de behoefte aan een rooms-katholiek weeshuis vandaan?

De stad Gouda kent in de 19e eeuw een bij de tijd passende voorziening voor weeskinderen.² Het ‘Vereenigd Wees- en Almoezeniershuis’ aan de Spieringstraat herbergt kinderen van verschillende godsdiensten uit alle lagen van de bevolking. Hoewel ook de hervormde gemeente moeite heeft met het door elkaar leven en wonen van hervormde en katholieke kinderen, komt het initiatief tot gescheiden voorzieningen uit katholieke kring.³ Die aandrang vindt waarschijnlijk zijn basis in het zelfbewustzijn van de katholieken, nadat de Grondwet van 1848 de vrijheid van godsdienst vastlegt. De Grondwet geeft de katholieken de ruimte het land weer in te delen in bisdommen, dekenaten en parochies. Vanaf 1853 worden bisschoppen en pastoors benoemd, vervolgens nieuwe kerken gebouwd, scholen en zorginstellingen opgericht.⁴ Zeker in Gouda, waar voor een Hollandse stad altijd relatief veel katholieken hebben gewoond, is dat te merken. Aan de Kleiweg wordt de Onze Lieve Vrouw ten Hemelvaartkerk gebouwd. Aan de Gouwe wordt de Josephkerk eerst ontdaan van zijn schuilkerkarakter en daarna vervangen door de Gouwekerk. Er komt een eigen begraafplaats en de RK Inrichting van Liefdadigheid richt nieuwe scholen op.⁵

De komst van pastoor Albada Jelgersma.

Op 21 februari 1888 aanvaardt pater Antonius (Leo) Albada Jelgersma o.f.m. (*1845 Bolsward) het ambt van pastoor van de Josephkerk aan de Gouwe.⁶ Of hij dat ziet als een eervolle aanstelling is de vraag. Albada Jelgersma heeft naam gemaakt als rector van het klooster in Meegen, waar hij vanaf 1874 - gebruik makend van de nieuwe onderwijswetgeving van 1876 - de Latijnse school als gymnasium nieuw leven inblaast.⁷ Als vicaris maakt hij vele jaren deel uit van het bestuur van de franciscaner

Omslag van de Statuten van St. Joseph Weeshuis (SAMH)

orde in Nederland. Hij is voorzitter van de Franciscusstichting te Maastricht, eigenaar van diverse kloosters. Albada Jelgersma heeft dus een ‘status’ die uitgaat boven die van een doorsnee pastoor. In Gouda laat hij zich al snel kennen als een krachtig behartiger van de belangen van de Rooms-Katholieke Kerk.

Aan het eind van de 19e eeuw vinden meerdere onroerendgoed transacties plaats, waar zijn parochie bij betrokken is. Bij brief van 29 juni 1888 vraagt Albada Jelgersma toestemming aan de bisschop van Haarlem (waar Gouda dan onder valt) om een huis met schuur en erf te mogen kopen, grenzend aan de tuin der pastorie. Een bestemming noemt de pastoor niet. Hij schetst vooral de risico's als het pand in andere handen komt, bijvoorbeeld als de schuur wordt ingericht als smederij of koperslagerij, of als er een café van verdachte aard in het pand komt. Verder wijst Albada Jelgersma op het gevaar dat het wordt aangekocht door ‘iemand die in zeer nauwe betrekking staat met een voorganger of een

soort dominé van een jongelingenvereniging'. Dan komt er een spreeklokaal, waar godsdienstige oefeningen en psalmgezang plaats hebben 'tot grote stoornis in ons kerkgebouw'. Bisschop Bottemanne stemt in met aankoop en met het geschikt maken voor verhuur. Kopen om het te kunnen doorverkopen aan een betrouwbare partner, vindt hij niet zinvol.

Notaris Mahlstedde te Bergambacht maakt procesverbaal op van de publieke verkoping van het Vlaamsch Linnenhuis op 2 juli 1888 in koffiehuis Harmonie aan de Markt.⁸ Het pand wordt in tweede instantie voor f7.700,- 'gemijnd' door vleeschhouwer Simon Petrus van der Kleijn. Die verklaart op 3 juli de koop gedaan te hebben namens pastoor Albada Jelgersma en het kerkbestuur van St.-Joseph. Nog geen maand later vraagt Albada Jelgersma de bisschop toestemming om een variabele lening te sluiten van f 4000,-, want de koopsom 'viel 3000 gulden duurder uit'.

Albada Jelgersma in de slag met deken Malingré

Albada Jelgersma zet de behoefte aan een rooms-katholiek weeshuis in 1890 'op de agenda'. Volgens Fuchs noemt hij als dringende noodzaak 'het gegeven' dat overleden rooms-katholieke wezen uit het algemene Verenigd Wees- en Aalmoezeniershuis niet toegelaten (zouden) kunnen worden op het enige rooms-katholieke kerkhof. Ook *Duizend jaar Gouda* geeft deze verklaring.⁹ Hoezo eigenlijk? In 1890 is ook het initiatief genomen tot de aanleg van een rooms-katholieke begraafplaats 'aan de Ouwe Gouwe' (nu Graaf Florisweg). Deken Malingré (*1826 Heusden – †1909 Gouda), tevens pastoor van de O.L.V. ten Hemelvaartkerk aan de Kleiweg, is voorzitter van het bestuur, pastoor Albada Jelgersma vice-voorzitter. In artikel 3 van het reglement staat dat 'een kerkelijke beaarding' alleen kan geschieden als de overledenen 'in den vrede der H.Kerk gestorven zijn'. Zou Albada Jelgersma daaraan een andere uitleg hebben gegeven dan Malingré? Was het een uiting van de vaker voorkomende 'concurrentie' tussen 'wereldheren' en 'paters'?¹⁰ Of speelden financiële factoren een rol? Was Malingré beducht voor de kosten van begraven, wanneer het algemene weeshuis moet afwijken van de lijn om katholieke wezen te begraven op het rooms-katholieke deel van de algemene begraafplaats?

Volgens Van Heel was deken Malingré tegen een

Gevelsteen met de beeltenis van Monsigneur Malingré (Foto auteur)

8. SAMH archief 0743.74 Archieven van de notarissen residerende te Bergambacht, 1843-1925 – 3. J.P. Mahlstedde sr. (1871-1904) 1888 jan. - jun, 1888 (Bestanddeel)

9. Een paviljoen in Gouda. Rooms-katholieke wezenverzorging en ziekenverpleging, dr. J.M. Fuchs-, 1979 Gouda; *Duizend jaar Gouda*, blz. 629.

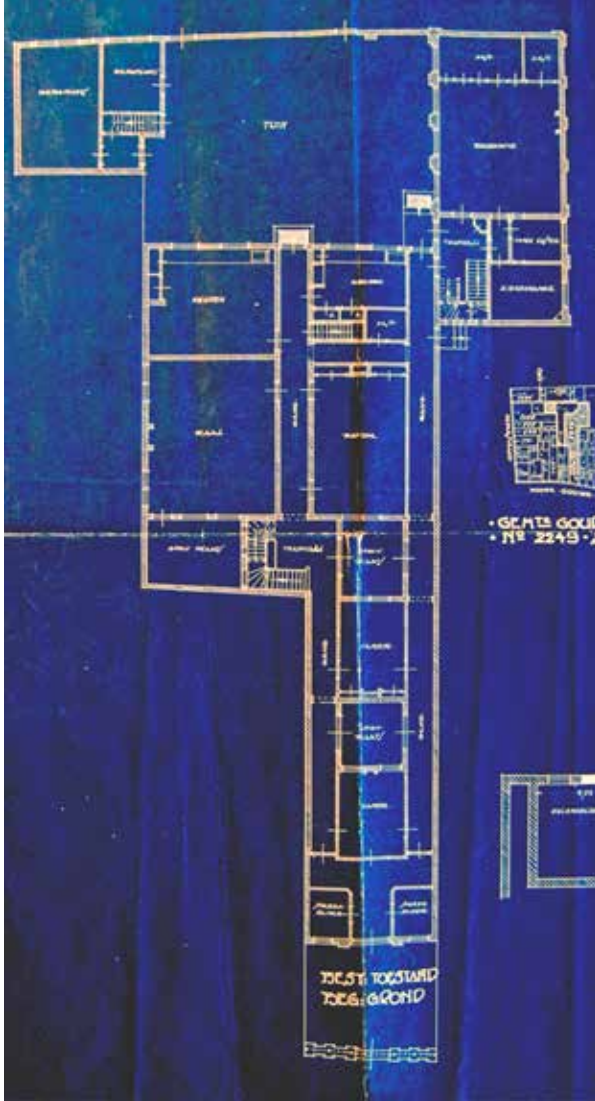
10. Mannen Gods: historische perspectieven op clericale identiteit en clericale cultuur, Marit Monteiro, Hilversum 2007.

11. De Minderbroeders te Gouda, Dalmatius van Heel o.f.m., Gouda 1947.

12. Archief van het Bisdom Rotterdam, voor zover betrekking hebbend op de parochie van Sint Joseph te Gouda, het dekenaat Gouda en het R.K. weeshuis te Gouda in de periode 1885-1900; bestanden 3.18.01.01, 3.18.01.02 en 3.18.81, ondergebracht bij het Nationaal Archief in Den Haag.

13. *Goudsche Courant*, 29 augustus 1892.

Plattegrond van het weeshuis (SAMH)

rooms-katholiek weeshuis en wil Albada Jelgersma het desnoods ‘alleen’ opzetten.¹¹ In zijn pogingen om bisschoppelijke goedkeuring te krijgen voor de bouw van een weeshuis krijgt Albada Jelgersma geen steun van zijn kerkhiërarchische baas. Uit de brieven die de pastoor en de deken aan de bisschop van Haarlem sturen, blijkt hoezeer zij het met elkaar oneens zijn¹². Zie bijvoorbeeld de ‘Rekening en verantwoording van vrijwillige bijdragen door Leden van de Broederschap tot Lafenis der Gelovige

Zielen’, een fonds voor de stichting van het weeshuis. Het batig saldo is in de versie, goedgekeurd door de deken, bijna de helft lager dan in de versie die de pastoor heeft opgesteld. Op 24 december 1890 schrijft Albada Jelgersma aan de vicaris-generaal dat deken Malingré ruim f 2500,- aan giften van parochianen heeft weggelaten ‘wijl de deken tegen het plan is.’ De bezwaren van de deken wegen echter zwaar genoeg om de plannen voor een weeshuis op dat moment te blokkeren.

De pastoor overtuigt de bisschop

Albada Jelgersma geeft niet op. Hij werkt aan draagvlak en fondsen. Wat te denken van zijn geste om aan alle kinderen van het algemeen weeshuis twee loten cadeau te doen van de loterij die wordt gehouden ten bate van de stichting van een rooms-katholiek weeshuis?¹³ In september 1892 vraagt hij machtiging voor enerzijds de bouw van een nieuwe pastorie voor de Jozefkerk en anderzijds de bouw van een hulppastorie, die bestemd wordt tot weeshuis, zodra de nieuwe pastorie klaar is. Met het eerste kan de deken akkoord gaan, omdat de paters franciscanen de bestaande ongeschikt vinden. Met het tweede deel heeft hij moeite, zowel principieel als financieel. Malingré is het er niet mee eens dat door het geven van een machtiging voor de hulppastorie automatisch is beslist dat er een weeshuis komt. De pastoor heeft een bouwbegroting voor het weeshuis opgesteld, waarin voor het bouwterrein en de bouw f27.700,- is opgenomen. Bijna alle cijfers zijn volgens Malingré geflatteerd, de ontvangsten te hoog of onzeker, de uitgaven te laag. Hij vindt de kosten niet in evenwicht met de baten: het onderhouden van vier wezen. Met dit voorstel, zo vervolgt Malingré, ‘worden alle andere zaken alhier geschaad, ja met vernietiging bedreigd’. Moet het weeshuis er ‘coûte qu’il coûte’ komen, dan zou beter het perceel naast de school der Franciscanessen (aan de Haven) gekocht kunnen worden. De deken eindigt met de woorden: ‘Zie daar, Hoogeerwaarde Heer, mijn oordeel op deze treurige zaak’.

Albada Jelgersma verdedigt zich tegen het bezwaar dat de aanvraag voor het weeshuis onderdeel uitmaakt

van het voorstel. Dat kan niet anders, want er is op dit moment nog geen bestuur van het weeshuis, dat zo'n voorstel kan indienen. Ook verweert hij zich tegen de stelling dat zijn prijs voor het afstand doen van het terrein aan het toekomstige weeshuisbestuur te laag zou zijn. Mocht de vicaris-generaal van de deken het signaal krijgen dat de kinderen in het protestantse weeshuis goed verzorgd worden, dan stelt de pastoor voor om maar eens contact op te nemen met de afgetreden katholieke regent van dat weeshuis.

Kennelijk weet Albada Jelgersma de kerkelijke gezagsdragers in Haarlem te overtuigen. In januari 1893 organiseert hij een tentoonstelling van voorwerpen van kunstnijverheid. Die worden verloot en dat levert zo'n f 5.000,- op voor het weeshuis. In dagblad *De Tijd* van 9 maart 1893 staat de advertentie, waarin het kerkbestuur de aanbesteding aankondigt van: 'I. Het bouwen van een Hulp-Pastorie, tot later te bestemmen R.K. Weeshuis. II. Het bouwen van een Pastorie.'

Monsieur Malingré.

De exploitatie als weeshuis

Na de opening van het pand duurt het meer dan een jaar voor het gebouw in gebruik genomen wordt als weeshuis.¹⁴ Er moet eerst een rechtspersoon worden opgericht die de exploitatie ter hand neemt, er moet personeel worden aangesteld en er moeten wezen worden toegelaten. Op 19 oktober 1894 passeert bij notaris Hendrik Groenendaal de akte, waarbij de stichting R.K. Weeshuis St. Joseph wordt opgericht. Tegelijk draagt het kerkbestuur van de St. Jozephparochie het gebouw voor f5.000,- in eigendom over aan het weeshuis, dat wordt bestuurd door een College van Regenten. Voorzitter wordt schipper T.C. van Zanten, secretaris de directeur van kaarsenfabriek Gouda, A.C.C. Verzijl, en penningmeester wordt banketbakker J.J. van der Sanden. Verder nemen zitting de heren J.T. Jaspers (klerenbleker), J. Voorend (landbouwer) en C.A.B. Bantzinger (koopman). Statutair is geregeld dat drie regenten uit de St. Jozephparochie komen en drie uit de parochie O.L.V. ten Hemelvaart. Het college kent ook een Bisschoppelijk Commissaris. Als zodanig wordt aangewezen de heer A. Albada Jelgersma! Het doel van de stichting is vrij breed. Het gaat niet alleen om de opvoeding, opleiding en onderrichting van rooms- katholieke weeskinderen, maar ook om 'het verplegen van zieken, ouden van dagen en dergelijke liefdewerken.'

Het is pastoor Albada Jelgersma die op zondag 4 november 1894 de eerste vergadering van het College van Regenten opent. In de volgende vergadering worden vier regentessen benoemd. Zij worden belast met het doen van inkopen, zodat de zusters die het weeshuis gaan bestieren, behoorlijk kunnen worden ontvangen. Het zijn de dames Salverda-Bölke, Peel-Kamper, Bertels-Kabel en Jaspers-Baars. Hun taak wordt het huishoudelijk toezicht op het werk van de nonnen. Voor de verzorging van de wezen wordt een afspraak gemaakt met de (Duitse)

14. Notulen van het College van Regenten van het RK Weeshuis Sint-Joseph; dossiers 0124, 0520 en 0549, berustend bij SAMH

15. Jan Timmermann blog 2012 op www.myheritage.nl

zusters van Salzkotten. Het college aanvaardt allerlei cadeaus: twaalf stoelen en een fauteuil, een vloerkleed, een serie aanschouwelijke geschiedenisplaten en portretten van alle regenten en regentessen. Vastgesteld wordt dat ‘enige restauratie’ nodig is, omdat het gebouw als hulppastorie heeft gediend. De heer R. Roze-straten krijgt opdracht om voor f 95,- te gaan stucado-ren, de heer P. Bertels wordt aangewezen als ‘verver der muren, inclusief de lambrisering van de keuken’. In de regentenvergadering van 11 januari 1895 deelt pastoor Albada Jelgersma mee dat architect C.P.W. Dessing be-reid is kosteloos toezicht te blijven uitoefenen op het gebouw van het weeshuis. Dit ‘gracieuus aanbod’ nemen de regenten dankbaar aan.

In de regentenvergadering van 20 december 1894 wordt verslag gedaan van de bemoeiingen ‘met ongunstigen afloop’ om de eerste wees te plaatsen. In de pa-rochie is een vrouw overleden die uit een eerder huwe-lijk met de heer Bron drie kinderen heeft. De familie van de vrouw wil de kinderen onderbrengen in het nieuwe RK weeshuis, maar de neef van de heer Bron heeft ze al aangemeld voor het algemene weeshuis. Het college doet alle moeite om iemand uit het ‘bevriende kamp’ tot voogd benoemd te krijgen, maar de kantonrechter kiest voor neef Bron. Alleen regent Van der Sanden ziet de po-sitieve kant. Als de eerste wees zou worden opgenomen tegen de zin van zijn in Gouda wonende voogd, dan zou dat wel eens kunnen leiden tot ontevredenheid die ook zou kunnen overslaan op andere wezen. Dit zou ‘niet dan na de grootste moeite zijn uit te roeien’.

De zusters van Salzkotten en hun wezen

Op 15 januari 1895 komen moeder Benedicta en drie zusters Franciscanessen uit het Duitse Salzkotten aan in Gouda om de weeskinderen te gaan verzorgen. Ze wor-den de Salzkottinnen genoemd. Die avond wordt een plechtig lof gehouden. De zusters krijgen een kruisbeeld cadeau en een beeld van de heilige Jozef. De eerste twee jaar werken zij voor kost en inwoning. In 1897 wordt er een contract voor dertig jaar met het moederhuis geslo-ten. Er komt een vergoeding per zuster, in eerste instan-

Zuster Clara Pfänder, stichter van een kloostercongregatie in Salzkotten

tie f 50,- per jaar.

De regenten bepalen dat de kleding van de op te van-gen wezen ongeveer gelijk zal zijn aan die van het alge-mene weeshuis, echter met ‘een gewijzigd distinctief op den arm van kiel, jas of jurk’. Op 25 maart 1895 betreedt de 15-jarige gebrekkige Eva Maria de Rooy als eerste wees het huis. In november van dat jaar volgen twee kin-deren uit het gezin De Mol. Het zal vaker gebeuren dat er uit één gezin meerdere wezen tegelijk intreden, met als uitschieters de kinderen Timmermann, De Bakker, Bastiaansen en Rijkelijkhuisen. Van Gerardus Theodorus Timmermann is een getuigenis bewaard gebleven.¹⁵ Hij noemt de nonnen: ‘Zusters van liefde, maar krenge van barmhartigheid’. Hij heeft het gevoel voor zijn broers en zussen op te moeten komen. Dat wordt echter ervaren

als opstandigheid. Een keer is hij uit het weeshuis ontsnapt om bij de regenten te klagen over de kwaliteit van het eten. Daar vindt hij gehoor en de nonnen moeten een nieuwe maaltijd bereiden, maar daarna moet hij het wel ontgelden. Zijn zuster Arnoldina Julia Timmermann heeft er minder moeite mee. Zij vertrekt in 1925 naar Salzkotten, waar ze intreedt in de orde van franciscanessen.

In het begin wordt voor plaatsing als voorwaarde gesteld dat het om volle wezen moet gaan. Dat komt ter discussie, wanneer in Bodegraven sprake is van vijf kinderen, waarvan de moeder is overleden en de vader in Canada verblijft. 'Het gevaar bestaat dat de kinderen in handen vallen van andersdenkenden, waardoor vooral de godsdienstige opvoeding dier kinderen gevaar loopt.' De regenten gaan akkoord met opname, wanneer het RK-armbestuur van Bodegraven bereid blijkt f 90,- per kind te betalen voor een jaar opname. Tussen 1895 en 1929 worden in totaal 69 kinderen verzorgd. De gemiddelde bezetting is veertien. Op de top in 1918 verblijven er 25 kinderen. Voor de weeskinderen worden baantjes gezocht. Jongens worden tuindersknecht, schildersknecht, meubelmakersknecht, barbiersleerling, schoenmakersleerling of bakkersknecht; de meisjes meestal dienstmeisje. Meer dan lager onderwijs wordt voor de wezen niet nodig geacht. Tot 17 jaar moet al het verdiende geld worden afgedragen. Ze krijgen dan 10 % als zakgeld terug. Vanaf het 17e jaar is nog maar 50 % voor het weeshuis, 40 % wordt op een spaarbankboekje gezet. Meisjes boven de 17 die in het weeshuis zelf werken krijgen 10 cent zakgeld per week en 40 cent op hun spaarbankboekje. Door de spaarbankboekjes beschikken de kinderen altijd over wat geld als ze het huis uit gaan.

De wezen zitten netjes in de kleren. Gewone kleding wordt verstrekt. Uitmuntend goed gedrag wordt beloond met een speciaal uitje: een bedevaartreis naar Kevelaer. Dit uitstapje maakt diepe indruk op kinderen die nooit buiten Gouda komen. Als het kermis in Gouda is, mogen de kinderen naar de zogenaamde kinderkermissen. Ook gaan ze dan een middagje spelen in de patronaats-tuin, waar ze onthaald worden op wafels en limonade. De wezen moeten het huis verlaten als ze 21 worden. Ze krijgen dan een uitzet. De meisjes zes stuks ondergoed,

Foto gemaakt bij het afscheid van het weeshuis in 1928 (Afbeelding uit het boek van Fuchs)

drie japonnen, twee paar schoenen en twintig harde gulden. Ook wordt dan het spaartegoed overhandigd.

Meestal is het vertrek de enige keer dat een wees verschijnt in een vergadering van het College van Regenten. Op 4 april 1929 wenst regent Bantzinger de vertrekkende Adriaan Laurier alle goeds toe. Hij vreest echter dat hij nu de gevolgen van zijn onverschillig gedrag zal onder vinden. Regent De Graaf benadrukt hoe vaak hij er op aangedrongen heeft een vak te leren. Adriaan ontkent zijn tekortkomingen niet. Hij dankt de regenten voor alles en vraagt of hij alsnog enige steun kan krijgen. De heer Bantzinger zegt dat hij daar maar niet op moet rekenen. Wel wordt Adriaan nog enig ondergoed en een nieuw kostuum verstrekt.

Het weeshuis gaat op in het Sint Jozefpaviljoen

Tot de eeuwwisseling zijn de ontwikkelingen beperkt. Het aantal wezen groeit nauwelijks. Eind 1897 zijn het er nog maar vier. Daarom gaan de zusters zich ook aan ziekenverpleging wijden. In de leiding zijn wel wisselingen. Pastoor Albada Jelgersma – in maart nog verwickeld in een verschil van inzicht met de eerwaarde moeder over de kwaliteit van de verwarming - wordt in juni 1896 be-

16. In augustus 1897 overlijdt Albada Jelgersma in het Franciscaner klooster Marienheem te Maastricht.

noemd tot pastoor in Haarlem en vertrekt.¹⁶ Zijn opvolger pastoor P. Timmerman o.f.m. stelt in november voor een proef te nemen met kachels. In 1900 wordt pastoor R. Tack o.f.m. de volgende herder van het weeshuis.

Moeder Benedicta is in 1897 opgevolgd door moeder Albertine, waarna moeder Louisa komt. In 1903 suggereert de kloosterorde in Salzkotten dat de zusters teruggetrokken worden. Ze kunnen elders nuttiger werk doen. Ook wordt gesteld dat hun werk beter door Nederlandse zusters gedaan kan worden. De regenten voorkomen het vertrek door te beloven dat er meer werk in de ziekenverpleging komt. In 1912 komt in het bestuur opnieuw de vraag aan de orde of zorgtaken anders ingericht moeten worden. Het algemene Van Itersonziekenhuis is in 1910 geopend, terwijl de Nederlandse hervormde gemeente met ziekenhuis De Wijk is begonnen. Deken Kupers komt met een plan om in Waddinxveen een huis met kostdames en een huis voor minder draagkrachtige ouden van dagen op te richten. De regenten voelen niets voor verplaatsing naar Waddinxveen en stellen voor een stuk grond aan de Graaf Florisweg te kopen. De deken gaat akkoord. In 1913 wordt inderdaad grond aangekocht, maar door diverse omstandigheden, waaronder de Eerste Wereldoorlog, duurt het jaren voor er concrete plannen zijn.

Ondertussen hebben de zusters in het weeshuis zelf de handen vol. Het aantal wezen is tussen 1914 en 1918 gestegen en het werk in de ziekenverpleging toegenomen. In 1924 besluit het college van regenten tot de bouw van een complex met pension voor dames en heren, een oude mannen- en vrouwenhuis, een weeshuis en een ziekenhuis. Aan het ontwerp van A.J. Bartels uit Heerlen en Jac.P. Dessing uit Gouda hangt een prijskaartje van f 400.000,-. De opdracht

wordt in 1927 gegund, de statuten worden gewijzigd. De zusters van Salzkotten laten weten dat zij het werk in het beoogde Jozefpaviljoen niet op zich kunnen nemen, omdat zij te weinig ervaring hebben in de ziekenzorg. Deken Wijtenburg, voorzitter van het nieuwe bestuur, neemt contact op met de congregatie 'De kleine zusters van de Heilige Joseph' te Heerlen, opgericht in 1872 door de toenmalige kapelaan Petrus Joseph Savelberg. In 1928 wordt de eerste steen gelegd voor het Sint Jozef Paviljoen. Op 6 juli 1928 vertrekken de Franciscanessen van Salzkotten van de Hoge Gouwe en eind september verhuizen de weeskinderen met de nieuwe zusters naar het Sint Jozefpaviljoen aan de Graaf Florisweg. Het pand wordt in 1930 verkocht aan de RK Inrichting van Liefdadigheid. Het weeshuis wordt bewaarschool. De naam van oprichter Albada Jelgersma lijkt dan al totaal vergeten.

Hulp bij het verzamelen van informatie kwam van Wim van Boxmeer (oud-voorzitter RKSG), Kees Bots (archiefbeheerder Geloofsgemeenschap H. Antonius van Padua te Gouda), Coretta Bakker-Wijbrans (SAMH), Marianne van der Veer (SAMH), Dick Hoffman (archivaris bisdom Rotterdam) Dank!

Huidig achteraanzicht van het weeshuis (foto auteur)

